

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 4 päivänä maaliskuuta 2008 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta (HE 18/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Outi Kostama ja ylitarkastaja Leila Peltola, maa- ja metsätalousministeriö

- osastonjohtaja Tommi Kämpe ja ylitarkastaja Kati Törmä, Maaseutuvirasto
- erikoistutkija Kaija-Leena Saraste, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- asiantuntija Leena Ala-Orvola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- toiminnanjohtaja Tage Ginström, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Pohjois-Karjalan TE-keskus
- Varsinais-Suomen TE-keskus
- ProAgria Maaseutukeskusten Liitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annettua lakia Euroopan unionin neuvoston tilatukiasetuksen muuttumisen vuoksi. Tilatuen vaatimuksena ollut kymmenen kuukauden hallinta-aika korvataan yhden päivän hallinta-ajalla, joksi ehdotetaan tukihakemusten viimeistä muutospäivää. Neuvoston tilatukiasetuksen 60 artiklan mukaiset oikeudet eli niin sanotut tarralaput poistuvat. Tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annet-

tua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei kyseisiä oikeuksia voi sisältyä tukioikeuksiin enää vuodesta 2008 alkaen.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, ettei täydentävien ehtojen laiminlyönnistä johtuvia suoran tuen vähennyksiä panna toimeen, jos laiminlyönti on vähäinen ottaen huomioon sen vakavuus, laajuus ja pysyvyys.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annettua lakia (557/2005) muutettavaksi muun ohella siten, että lakiin lisättäisiin säännös siitä, ettei täydentävien ehtojen laiminlyönnistä johtuvia suoran tuen vähennyksiä panna toimeen, jos laiminlyönti on vähäinen ottaen huomioon sen vakavuus, laajuus ja pysyvyys.

Esityksen perusteluista käy ilmi, että neuvoston tukiasetusta ((EY) N:o 1782/2003) on muutettu myös siten, että jäsenmaat voivat päättää olla tekemättä täydentävien ehtojen rikkomuksista johtuvaa suorien tukien vähennystä, jos vähennyksen määrä on enintään 100 euroa viljelijää ja kalenterivuotta kohden (de minimis -sääntö). Vähennystä ei tarvitse tehdä myöskään silloin, jos sääntöjenvastaisuutta on sen erityisolosuhteiden, vakavuuden, laajuuden ja keston vuoksi pidettävä vähäisenä. Vähäisenä ei saa kuitenkaan pitää sääntöjenvastaisuutta, joka aiheuttaa välittömän vaaran kansanterveydelle tai eläinten terveydelle. Sekä de minimis -säännön että vähäisen sääntöjenvastaisuuden soveltamisen edellytyksenä on, että toimivaltainen viranomainen tekee näissä molemmissa tapauksissa rikkomuksen erityisseurantaa. Tämä velvoite voidaan vähäisissä laiminlyönneissä täyttää jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä myös hallinnollisin toimenpitein. Jos viljelijä ei ole korjannut laiminlyöntiä, on tukileikkaus vähintään yksi prosentti. Erityisseurantaa ei kuitenkaan lasketa mukaan yhden prosentin valvontavaatimukseen. Vain poikkeustapauksissa, jos viranomainen ei ole tyytyväinen hallinnollisen tarkastukseen, voidaan seurantatapaus ottaa riskinarviointiin, jossa määritetään seuraavan vuoden yhden prosentin otanta.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on toisaalta todettu, että EU-lainsäädäntö antaa nykyiselläänkin mahdollisuuden jättää määräämättä tukileikkausta hyvin pienestä laiminlyönnistä. Tällaisissa tapauksissa ei edellytetä tapauksen seurantaa niin, että laiminlyönnin korjaus pitäisi todentaa uudella tarkastuksella. Sen sijaan

laiminlyönnistä annettu niin sanottu nollaprocentin seuraamus otetaan huomioon toistuvana laiminlyöntinä, jos sama laiminlyönti todetaan tilalla uudelleen kolmen vuoden aikana. Tuoloin tukileikkaus on vähintään kolme prosenttia.

Valiokunnalle on myös todettu, että täydentävien ehtojen rikkomuksen 100 euron raja on tilakohtainen. Tällöin 100 euron rajaa tarkasteltaessa pitää seurata yhtäaikaaisesti monta eri tukea (energiakasvituki, valkuaiskasvipalkkio, tilatuki, peltokasvien tuotantopalkkio, sonnipalkkio, härkäpalkkio, uuhipalkkio, emolehmien tuotantopalkkio, urospuolisten teurasnautojen ja teuraschiehojen tuotantopalkkio, tärkkelysperunatuki, EU:n siementuotannon tuki ja kuivattujen rehujen tuki). Ongelman aiheuttaa se, että tukia, joihin kohdistetaan täydentävien ehtojen seuraamuksia, maksetaan hyvin eri aikoihin. Aikaa, jolloin viranomaisella on tiedossa suorien tukien kokonaissumma, jonka kautta tuo 100 euron raja määräytyy, on vaikea määrittellä.

Tilatuki menee maksuun ensimmäisten joulukuun alkupuolella. Tässä vaiheessa Maaseutuvirastolla ei kuitenkaan ole vielä välttämättä tiedossa tilan kaikkia tukihakemustietoja, joihin täydentävien ehtojen leikkausta sovelletaan. Voi olla mahdollista, että tämän jälkeen tilalla on vielä sonnipalkkion haku, joka sitten nostaisi tilan saamien suorien tukien määrää ja siten samalla täydentävien ehtojen sanktioinnista aiheutuvaa kokonaisleikkausta.

Energiakasvien tuki on myös hyvin ongelmallinen, sillä lopullinen korjauskerroin saadaan tietoon vasta tilatuen maksun jälkeen. Ilman tätä korjauskerrointa ei ole mahdollista laskea tukea. Vielä suurempi ongelma energiakasvituessa on se, että viljelijällä on mahdollisuus ilmoittaa esimerkiksi vuoden 2007 sadon toimittamisesta jaloistajalle 30.5.2008 asti. Käytännössä vasta tämän jälkeen viranomaisella on tiedossa lopullinen suorien tukien kokonaissumma, johon täydentävien ehtojen leikkaus kohdistuu. Vasta tämän tiedon saavuttua voidaan todeta, ylittyykö sadan euron raja vai ei.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta pitää perusteltuna sitä, että lakiin lisätään tältä osin esityksen mukaisesti ainoastaan säännös siitä, ettei täydentävien ehtojen laiminlyönnistä johtuvia suoran tuen vähennyksiä panna toimeen, jos laiminlyönti on vähäinen ottaen huomioon sen vakavuus, laajuus ja pysyvyys. Valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä, että säännöksen soveltamista ohjeistetaan siten, että se kattaa mahdollisimman laajasti myös mainitun neuvoston asetuksen de minimis -säännöksessä tarkoitettut tapaukset. Säännöksen voimaantuloajankohdan osalta valiokunta tulee jäljempänä ehdottamaan lain voimaantulosäännöksen 1 momenttiin lisäystä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä edellä esitettyin huomautuksin ja jäljempänä esitettävien muutosehdotuksien.

Yksityiskohtaiset perustelut

7 §. Lakisäätöiden hoitovaatimusten valvonta. Valiokunta toteaa, että pykälän 2 momenttia koskevia muutosehdotuksia sisältyy valiokunnassa myös käsiteltävänä olevaan, jo aikaisemmin käsiteltäväksi lähetettyyn hallituksen esitykseen laiksi tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta (HE 52/2007 vp). Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena ehdottaa tässä yhteydessä toteutettavaksi muun muassa nämä mainittuun esitykseen sisältyvät muutosehdotukset. Valiokunta ehdottaa myös momentin kolmannen virkkeen poistamista, koska se on käynyt tarpeettomaksi uuteen rehulakiin (86/2008) otetun vastaavan säännöksen vuoksi.

7 a §. Täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuranta. Valiokunta ehdottaa esityksen mukaista säännösehdotusta selkeytettäväksi.

11 §. Sukupolvenvaihdoksia koskevat tilanteet. Edellä 7 §:n kohdalla esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa 1 momentin muuttamista valiokuntaan aikaisemmin käsiteltäväksi lähetetyn esityksen (HE 52/2007 vp) mukaisesti.

18 a §. Tilaneuvontajärjestelmä. Edellä 7 §:n kohdalla esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa 1 momentin muuttamista valiokuntaan aikaisemmin käsiteltäväksi lähetetyn esityksen (HE 52/2007 vp) mukaisesti.

18 c §. Neuvojen hyväksyminen ja kelpoisuusehdot. Edellä 7 §:n kohdalla esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa pykälän 1, 2 ja 4 momentin muuttamista valiokuntaan aikaisemmin käsiteltäväksi lähetetyn esityksen (HE 52/2007 vp) mukaisesti.

18 d §. Neuvontarekisteri. Edellä 7 §:n kohdalla esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa 1 momentin muuttamista valiokuntaan aikaisemmin käsiteltäväksi lähetetyn esityksen (HE 52/2007 vp) mukaisesti.

Voimaantulosäännös. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että valvontojen toteuttaminen ehdotetun 7 a §:n mukaisesti jo vuonna 2008 on käytännössä vaikeaa muun muassa sen vuoksi, että muutoksesta aiheutuvia ohjeistuksia, valvojien perehdyttämistä uudistukseen ja tietojärjestelmien ajantasaistamista, ei ehdittäisi toteuttaa ja viljelijöiden yhdenvertaisuutta ei voitaisi taata. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi 1 momenttiin lisättäväksi maininnan siitä, että 7 a §:ää sovelletaan vasta 1 päivästä tammikuuta 2009 alkaen.

Edellä 7 §:n kohdalla esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa voimaantulosäännökseen lisättäväksi uuden 2 momentin valiokuntaan aikaisemmin käsiteltäväksi lähetetyn esityksen (HE 52/2007 vp) mukaisesti.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutoksehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (557/2005) 3 §:n 2 momentti, 7 §:n 2 momentti (*poist.*), 9 §, 11 §, 18 a §:n 1 momentti, 18 c §:n 1, 2 ja 4 momentti sekä 18 d §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentti (*poist.*), 7 §:n 2 momentti, 11 §, 18 a §:n 1 momentti, 18 c §:n 1, 2 ja 4 momentti ja 18 d §:n 1 momentti laissa 618/2006 sekä

lisätään lakiin uusi 7 a § seuraavasti:

3 §
(Kuten HE)

7 §

Lakisääteisten hoitovaatimusten valvonta

Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuviirasto, työvoima- ja elinkeinokeskus, kunnaneläinlääkäri, lääninhallitus ja lääninhallituksen määräämä virkaeläinlääkäri valvovat tilatukiasetuksen liitteessä III tarkoitettujen lakisääteisten hoitovaatimusten noudattamista. Valvonnassa noudatetaan muutoin, mitä elintarvikelaissa (23/2006), eläintautilaissa (55/1980), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (617/1997), rehulaissa (86/2008), kasvinsuojeluaineista annetussa laissa (1259/2006) ja eläinsuojelulaissa (247/1996) säädetään mainittujen lakien ja niiden nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta sekä valvontaviranomaisista.

(*Poist.*) Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tilatukiasetusta ja komission asetusta I tarkentavia säännöksiä valvonnasta ja valvonnassa noudatettavasta menettelystä sekä siitä, minkä tässä momentissa mainittujen lakien tai niiden nojalla annettujen säännösten noudattamiseen valvonta kohdistuu.

7 a §

Täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraukset

Tilatukiasetuksessa tarkoitettujen täydentävien ehtojen laiminlyönnistä johtuvia suoran tuen vähennyksiä ei *tehdä*, jos laiminlyönti on vähäinen ottaen huomioon sen vakavuus, laajuus ja pysyvyys.

9 §
(Kuten HE)

11 § (Uusi)

Sukupolvenvaihdoksia koskevat tilanteet

Sen lisäksi, mitä perintökaaren (40/1965) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään, ennakkoperintönä pidetään tilatukiasetuksen 33 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, 42 artiklan 8 kohtaa ja 59 artiklan 3 kohdan toista alakohtaa sovellettaessa myös sellaista vuonna 2003 tai sen jälkeen tehtyä:

1) maatilan tai sen osan kauppaa, jonka rahoittamiseen on myönnetty nuoren viljelijän aloitustukeen kuuluva avustus tai laina (*poist.*);

2) maatilan kauppaa, jossa ostaja on myyjän perillinen suoraan alenevassa polvessa, sisar tai veli taikka näiden perillinen suoraan alenevassa polvessa, ottolapsi taikka edellä mainittujen puoliso edellyttäen, että kauppahinta on selvästi alempi kuin vastaavassa kaupassa ilman edellä tarkoitettua myyjän ja ostajan välistä suhdetta muuten olisi ollut;

3) maatilan osan kauppaa, joka tehdään perintökaaren 25 luvun 1 b §:n 3 momentin mukaisesti; sekä

4) maatilan tai sen osan lahjaa, jossa lahjan saajana on lahjan antajan perillinen suoraan alenevassa polvessa, sisar tai veli taikka näiden perillinen suoraan alenevassa polvessa, ottolapsi taikka edellä mainittujen puoliso.

18 a § (Uusi)

Tilaneuvontajärjestelmä

Tilatukiasetuksen 13 artiklassa tarkoitettua maatalousmaata ja tilanhoitoa koskevaa neuvontaa viljelijöille antavat *Maaseutuviraston* hyväksymät järjestöt ja neuvojat. Tilaneuvonta on maksullista.

18 c § (Uusi)

Neuvojen hyväksyminen ja kelpoisuusehdot

Neuvontajärjestöjen ja neuvojen hyväksymistä haetaan kirjallisesti *Maaseutuvirastolta*, joka päättää hyväksymisestä enintään kolmeksi

vuodeksi kerrallaan. Hyväksymisen edellytyksenä on, että neuvontajärjestöllä ja neuvojalla on tehtävänsä laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Neuvontajärjestöjen ja neuvojen tulee lisäksi täyttää 3 ja 4 momentissa säädetty vaatimukset. Neuvojat toimivat virkavastuulla. Lisäksi toiminnassa sovelletaan kielilain (423/2003), saamen kielilain (1086/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain sekä hallintolain (434/2003) säännöksiä. *Maaseutuviraston* on kuultava Elintarviketurvallisuusvirastoa ennen sellaisen neuvontajärjestön tai neuvojan hyväksymistä, joka antaa neuvontaa eläinten tunnistuksesta ja rekisteröinnistä, kasvinsuojeluaineista, elintarvikkeista, rehuista tai eläinten hyvinvoinnista ja eläintaudeista ilmoittamisesta.

Maaseutuvirasto voi peruuttaa hyväksymisen, jollei neuvontajärjestö tai neuvoja täytä hyväksymisen edellytyksiä tai jollei tämän muutoin voida katsoa olevan soveltuva tehtävänsä virheellisen menettelynsä tai laiminlyöntinsä vakavuuden tai toistuvuuden vuoksi. *Maaseutuviraston* on ennen hyväksymisen peruuttamista annettava neuvontajärjestölle tai neuvojalle kirjallinen huomautus sekä kuultava tätä.

Neuvojen on suoritettava *Maaseutuviraston* järjestämä koe hyväksytysti. Neuvontajärjestön tai neuvojan on lisäksi esitettävä *Maaseutuvirastolle* kirjallinen neuvonnan toimintasuunnitelma.

18 d § (Uusi)

Neuvontarekisteri

Maaseutuvirasto pitää neuvontarekisteriä, johon talletetaan tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot tilatukiasetuksen 13 artiklassa tarkoitettujen tilaneuvontajärjestelmän neuvontajärjestöistä, neuvoista ja neuvontaan osallistuvista viljelijöistä, palaute, jonka viljelijät antavat neuvontajärjestöistä ja neuvoista sekä muut neuvonnan toteuttamista ja seuranta varten tarpeelliset tiedot. Neuvontajärjestöt ja neuvojat voidaan hy-

